

Zapisnik 5. redne seje Sveta članic COBISS

20. 3. 2026 ob 11. uri, IZUM, Prešernova ulica 17, Maribor in na ZOOM

Prisotni člani Sveta članic COBISS:

- Miro Tržan, Mestna knjižnica Ljubljana
- Boris Rifl, Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana; ZOOM
- Mojca Markovič, Knjižnica tehniških fakultet, Maribor
- Mag. Branka Kerec Prekoršek, Univerzitetna knjižnica Maribor
- Dr. Uroš Kunaver, Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani; ZOOM
- Mateja Švajncer, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana
- Vanja Šuligoj, Goriška knjižnica Franceta Bevka, Nova Gorica
- Andrej Kastrin Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta
- Darja Roškar, OŠ Danile Kumar

Predstavniki IZUM:

- Dr. Aleš Bošnjak, direktor IZUM
- Tadeja Brešar
- Mag. Branka Badovinac
- Mateja Tratnjek Petre

Predsednik Sveta članic COBISS je pozdravil vse prisotne člane na seji ter predstavil dnevni red:

1. Poročilo o delu IZUM-a za leto 2025
2. Program dela za leto 2026
3. Priprava volitev za nov mandat Sveta članic COBISS
4. Razno

Člani Sveta članic COBISS so se z dnevnim redom strinjali.

K točki 1

Predsednik Sveta članic COBISS predal besedo dr. Bošnjaku, direktorju IZUM, da predstavi Poročilo o delu IZUM-a za leto 2025.

Direktor IZUM je predstavil sodelavki IZUM-a Tadejo Brešar in mag. Branko Badovinac. Povedal je, da je bilo leto 2025 za IZUM zelo uspešno, ne samo iz vsebinskega, ampak tudi iz finančnega vidika. Kot največji finančni zalogaj je izpostavil superračunalnikov ekosistem z zeleno energijo za napajanje hidroelektrarne. V poročilu o delu je izpostavil štiri glavna področja, in sicer:

- glavne dosežke,
- finančni vidik,
- kadrovski vidik in
- promocijski vidik.

Direktor IZUM je v nadaljevanju posebej izpostavil:

- v sodelovanju z ARIS-om pri razvoju DigitalForms in SICRIS.
- Pripravo zasnove za vpeljavo entitetno-relacijske katalogizacije.
- COBISS+ razvoj nove generacije programske opreme gre za spletno aplikacijo, ki je prilagojena mobilnim napravam, nedoslednosti in napake so poskusili takoj odpraviti.
- Nadaljevanje razvoja COBISS Lib; delamo po časovnicah.
- Nadaljevanje razvoja platforme za izposajo e-knjig (COBISS Ela); Kobo bralnik, je postal neuporaben, zato so sodelavci razvili nov bralnik, ki deluje na vseh mobilnih napravah in tablicah Android, za IOS pa je še v razvoju.
- Nadaljnji razvoj portala eTorba in eUrejevalnika, na tem področju je bilo vse narejeno.
- Vzdrževanje superračunalnika HPC Vega skupaj s tehnično podporo uporabnikom in znanstvenimi ter komercialnimi projekti, ki se izvajajo na HPC Vega.
- Oddaja kandidature za pridobitev sredstev v višini 50 % od predvidenih 100 milijonov evrov za nov superračunalnik, ki bo usmerjen v podporo umetni inteligenci, in hkrati vpeljavo in podporo storitvam in rešitvam Tovarne umetne inteligence.

Na seji se je preko videokonferenčnega orodja ZOOM pridružil dr. Uroš Kunaver iz Centralne tehniške knjižnice Univerze v Ljubljani.

Direktor IZUM je predstavil razvojne in projektne naloge:

- digitalni repozitorij COBISS in analitika objav odprtega dostopa, vrednotenje bibliografskih kazalcev uspešnosti in bibliografije. Glavna naloga IZUM je podpora za izdelavo monitorja odprte znanosti, ki ga bo izdelal laboratorij dr. Ojsterška, s sodelovanjem Centralne tehniške knjižnice in Osici ARIS-a.
- mednarodno sodelovanje v regiji zahodnega Balkana. Sredstva za COBISS.net IZUM prejme od Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacije in Ministrstva za zunanje zadeve. IZUM je hkrati tudi UNESCO center, v letu 2025 je bila narejena evalvacija, v kateri je dobil zelo visoke pohvale.
- Število polnopravnih članov, v mreži COBISS; 930 knjižnic je v vključenih v Sloveniji, ostale pa so vključene v drugih državah.

Pri tej točki razprave ni bilo, zato je predsednik Sveta članic COBISS predlagal, da sejo nadaljujejo z naslednjo točko dnevnega reda.

K točki 2

Direktor IZUM, je predstavil Program dela za leto 2026. Izpostavil je nekatere udarne poudarke:

- Konzorcij umetne inteligence; IZUM je vključen v Horizon program. Gradi se evropski ekosistem za tovarno umetne inteligence;
- nadaljevanje razvoja platforme za izposajo e-knjig COBISS Ela, dopolnitev bralnika za mobilne naprave, ki je integriran z aplikacijo COBISS Plus. Začeli smo projekt na podlagi pobude združenja SIK-ov, v kratkem času bomo omogočili izposajo e-knjig tudi za šolske knjižnice, ki imajo druge založnike,

- upravljanje HPC Vega skupaj s tehnično podporo uporabnikom in znanstvenih ter komercialnih projektov, ki se izvajajo na HPC Vega,
- sodelovanje v novih konzorcijih na razpisih Horizon Europe zaradi oddaje več prijav, ki so v postopku odobritve za projekte, povezane z umetno inteligenco; pri razpisih je IZUM partner in ne voditelj.

Direktor IZUM je v nadaljevanju izpostavil vsebinske sklope razvojnih aktivnosti in druge naloge:

- podporo procesom raziskovalne dejavnosti;
- aplikativno infrastrukturo, IZUM je najel podjetje, za vzpostavitev sistema upravljanja informacijske varnosti in podporo do pridobitve ISO standarda;
- letos bo mednarodna COBISS.net konferenca,
- iz držav COBISS.net tujih baz podatkov in servisov zaradi visokih cen ne morejo plačevati.

Direktor IZUM je besedo predal mag. Branki Badovinac, da predstavi nadgradnjo koncepta vzajemnosti v COBISS.SI. Mag. Badovinac je povedala, da je namen predstavitve, člane Sveta članic COBISS seznaniti z osnovnim pristopom nadgradnje na izvedbeni ravni. Predstavila je trenutno testno bazo. Izpostavila je štiri razloge za nadgradnjo koncepta vzajemnosti v COBISS.SI:

- prenova enotnih katalogizacijskih pravil in posodobitev formata,
- povečanje kakovosti, ažurnost in informativnost zapisov,
- uporabnost zapisa COBIB.SI v različne namene, aplikacije,
- nova arhitekturna zasnova, ki bo podprla katalogizacijo z entitetami.

Novi pravilnik predvideva enajst entitet, dodali se bosta dve, in sicer:

- entiteta za delo in
- entiteta izrazne oblike.

Mag. Badovinac je poudarila, da nadgradnja ne predvideva večjih sprememb v dosedanjem modelu vzajemnosti, ki je bil vzpostavljen leta 2012. Stari zapisi bodo arhivirani, v lokalnih bazah ostanejo tudi vsi zapisi, ki so shranjeni le lokalno. Nadgradnja ne vpliva na iskanje, izpise, izvoze iz lokalnih baz; uporabi se tako imenovani združen zapis. Članicam sistema COBISS se omogoča enako kakovostne podatke, brez zahtevnih ročnih urejanj oziroma sinhronizacijskih postopkov na lokalni ravni. Izpostavila je obsežno tehnično pripravo in postopen prehod v novo razmejitev še pred uvedbo pravilnika.

Boris Rifl je poudaril, da bo treba pri nadgradnji koncepta vzajemnosti posebno pozornost nameniti podrobnostim. Opozoril je tudi na težave, povezane z novo verzijo COBISS Plus. Pred namestitvijo so sodelavci NUK pripravili obsežen nabor predlogov za izboljšave beta različice aplikacije, vendar je bila ta kljub temu nameščena kot zamenjava za aplikacijo COBISS+, ne da bi NUK predhodno prejel odziv na svoje pripombe. Direktor IZUM-a je pojasnil, da so pripombe NUK-a prispele prepozno, da bi jih bilo mogoče upoštevati pred uvedbo nove verzije. Dodal je, da je IZUM po negativnih odzivih uporabnikov takoj ukrepal in ponovno vzpostavil prejšnjo aplikacijo COBISS+. Prav tako je bila oblikovana delovna skupina knjižničarjev, ki je pripravila seznam funkcionalnosti, ki jih je treba v COBISS Plus dodatno izpopolniti. Do zdaj je IZUM precej predlogov že implementiral, nekateri pa so še v delu. Tudi mag. Branka Kerec Prekoršek se je pridružila mnenju, da COBISS Plus ob oktobrski namestitvi še ni bil dovolj dodelan.

V nadaljevanju so člani Sveta članic COBISS razpravljali o:

- testnem obdobju, ki bo trajalo do konca leta 2026,
- izvajanju aktivnosti pred spremembo pravilnika, načrtuje se, da NUK pripravi pravilnik, IZUM pa pripravi format, kako se bodo podatki strukturirano vnašali,
- vzajemnosti, ki je samo enosmerna. V splošnih knjižnicah želijo optimizirati katalogizacijo,
- COBISS+, ki je bil izdan pred časovno stisko. Pripombe nanj je IZUM prejel od NUK-a, na Nacionalnem svetu za knjižnično dejavnost je direktor IZUM dobil pripombe, da ljudje niso plačani za testiranje;
- možnostih razreševanja neskladnih podatkov ter ovirah pri zmanjševanju teh neskladij, zaradi razpršenosti katalogizacijskega pravilnika in določil po različnih dokumentih,
- zapisih, ki še niso bili ažurirani, podatki, kreirani v COBISS2, bodo izboljšani,
- stari verziji COBISS+, ki se bo s časom izključila in umaknila, trenutno sta za uporabo na voljo obe verziji, nova in stara. Direktor IZUM je menil, naj se konkretni primeri težav naslovijo na strukturirane skupine;
- uporabi OPAC-a za gledanje po lokalnih bazah drugih knjižnic, s čimer si knjižničarji zelo pomagajo.

K točki 3

Predsednik Sveta članic COBISS je povedal, da poteče sedanji sestavi Sveta članic COBISS štiriletni mandat, in sicer s 26. 5. 2026. Direktor IZUM je povedal, da je IZUM že začel postopek imenovanja novih članov. V splošnih, visokošolskih, specialnih in šolskih knjižnicah se število predstavnikov določi glede na skupno število bibliografskih zapisov, ki jih je posamezna skupina prispevala v vzajemno bibliografsko bazo podatkov COBIB.SI v zadnjih dveh letih. Na vsakih 15.000 prispevanih zapisov, izračunanih kot letno povprečje, pripada vsaki skupini en član Sveta članic COBISS. NUK svojega predstavnika imenuje neposredno. Vse knjižnice, ki imajo pravico predlaganja kandidatov, so bile pozvane, da do 30. 3. 2026 posredujejo IZUM-u predloge svojih kandidatov. Po prejetih predlogih bo IZUM za vsako skupino knjižnic izvedel postopek glasovanja.

Predsednik Sveta članic COBISS in direktor IZUM sta se zahvalila vsem članom Sveta članic COBISS za udeležbo in konstruktivno sodelovanje na sejah v tem mandatu.

Seja je bila zaključena ob 13.10 uri.

Miro Tržan
Predsednik Sveta članic COBISS